

entrevista a Marta Pessarrodona

per Helena O'Callaghan García

L'exili violeta

La història oficial ha parlat i, sens dubte, parlarà moltes vegades de l'exili republicà de 1939. En poques ocasions, però, s'ha estudiat i propagat l'importantíssim paper de la dona en la diàspora provocada pel final de la Guerra Civil espanyola.

Aquest llibre, gràcies a l'estudi dut a terme per Marta Pessarrodona, ens relata precisament una part d'aquest exili, tant exterior com interior i tan poc difós: el de les dones intel·lectuals catalanes que, en solitud o amb els seus familiars, van haver de marxar cap a altres terres o amagar-se i autoexcloure's de la societat per la por a la represàlia i, en la major part dels casos, amb l'ànima i l'esperança esmicolades.

Escriutores, artistes i polítiques tan destacades per a la cultura d'aquest país com Lola Anglada, Clementina Arderiu, Aurora Bertrana, Francesca Bonnemaison, Roser Bru, Núria Folch, Rosa Leveroni, Frederica Montseny, Anna Murià, Teresa Pàmies, Irene Polo, Mercè Rodoreda, Teresa Rebull, Maria Teresa Vernet, Margarida Xirgu i tantes altres van patir la duresa de l'exili i el dolor implacable de l'enyorança, i van haver de defensar el seu paper social i intel·lectual de dona en una societat trencada, empobrida per la Guerra Civil i enfosquida per la dictadura dels vencedors.

Com presentaries l'*Exili violeta*?

Com un assaig on les protagonistes són dones catalanes que es van haver d'exiliar (també a dins de casa, el que en diem "exili interior") a partir de la desfeta republicana de 1939. Un assaig amb investigació de base històrica, però un assaig, en definitiva. Hi ha més preguntes que respostes.

Totes dones i totes catalanes...

De la mateixa manera que en una obra meua anterior, també assagística (*França 1939. La cultura catalana exiliada*) hi sortien dones, també en aquest assaig hi surten dones que no són catalanes (com Victoria Kent, per exemple) i homes exiliats, naturalment. El punt de mira, però, són dones i catalanes i també abans de 1939.

Quin criteri de selecció has seguit? Entre elles, podem establir un factor comú?

El criteri me l'ha donat la pròpia història i el factor comú podria ser que eren unes dones modernes, recordant que la República espanyola de 1931, que ens afectava, si una cosa va ser és moderna. És a dir, un desig de modernitzar el país.

Creus que existeix una genealogia d'artistes catalanes?

Sí i tant! Per exemple, sempre tinc en compte que darrera meu com a poeta hi ha des d'una Caterina Albert a una Clementina Arderiu.

Totes han gaudit del reconeixement creatiu?

Unes més que d'altres. També, per exemple, quins estudiants actuals coneixen la magnífica poeta (modernista, això sí) que va ser la gran narradora Caterina Albert? La culpa no és d'elles.

Quin és el legat que ens deixen?

La seva obra, és clar, encara que, de vegades, costi molt de trobar.

Al gener de 2010 vas publicar un llibre inèdit de poemes, *Animals i plantes*. Com aconsegueixes compaginar la teua tasca com a poeta amb la investigació i l'assaig?

La poesia, en el meu cas, depèn de la inspiració, per dir-ho molt vulgarment. O, com deia Sant Joan de la Creu, de la visita d'un àngel. Quan el meu àngel em visita, ho deixo tot i em llanço a la poesia. En canvi, a partir d'una idea, o d'un desig, em llanço a investigar, hi passo anys i, després, hi ha obres com l'actual *Exili violeta*, per exemple. Més o menys, les coses van així.

Marta Pessarrodona (Terrassa, 1941) és poeta, narradora, assagista, dramaturga i traductora. Ha estat lectora d'espanyol a la Universitat de Nottingham, Anglaterra, comissària de l'exposició i del seminari 'El Grup de Bloomsbury' (Barcelona, 1986), directora del Festival de Poesia de Sant Cugat i ha rebut el Premi Prat de la Riba d'articles periodístics (2007). Estima algunes ciutats amb passió -Londres, Berlín, Buenos Aires, Zuric i Jerusalem- i sol viatjar sovint, com a conferenciant o com a poeta que llegeix la seva obra. Recentment ha publicat el llibre de poemes *Animals i plantes* (Metéora, 2010), *França: gener 1939. El primer exili català intel·lectual i artístic* (2010), *Poemes 1969-2007: Antologia* (Metéora, 2007), *Donasses. Protagonistes de la Catalunya moderna* (2006) i *Mercè Rodoreda i el seu temps* (2005, ed. Castellana, 2007). De la seva important obra podríem destacar també *L'amor a Barcelona* (1998), *Virginia Woolf in the Midlands* (2004) i *Caterina Albert: un retrat*, amb fotografies de Pilar Aymerich (2005). En teatre, *D'altres veus en el mateix àmbit* (2002) i *El segle de les dones* (2003). Darrerament ha traduït obres de Susan Sontag, *Cap a Amèrica* i *Davant del dolor dels altres*, i de Simone de Beauvoir, *La dona trencada*.